

Handläggare

Mikael Åhman

Elinor Thorbiörnson Mainer

08-508 28 802

elinor.thorbiornson.mainer@stockholm.se

Årsrapport riktad tillsyn av kosmetiska produkter

KOSMETISKA PRODUKTER I DETALJHANDELN 2014-2015

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset

Fleminggatan 4

Box 8136, 104 20 Stockholm

Telefon 08-508 28 800

miljoforvaltningen@stockholm.se

www.stockholm.se/miljoforvaltningen

Sammanfattning

Riktad tillsyn av kosmetiska produkter inom Stockholm stad har skett genom tillsynsbesök hos olika verksamheter, bland annat fristående handlare, leksaksbutiker och frisörer. Målet med tillsynen har varit att minska risken för olägenhet för människors hälsa avseende skador på hud, allergier och sjukdom vid användning av kosmetiska produkter samt att förbättra kunskapen hos detaljisterna gällande regelverket. Verksamheterna, som valts ut både riktat och slumpvis, har haft en spridning både vad avser olika typer av verksamheter och geografiskt läge. Under åren 2014-2015 besöktes 81 verksamheter, av dessa sålde 20 stycken (25 procent) produkter med otillåtet innehåll.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Bakgrund	3
Mål och avgränsningar	3
Målsättning	3
Avgränsning	4
Lagstiftning och tillsynsansvar	4
Miljöbalken	5
Tillsynsansvar	5
Märkningsregler	5
Straffsanktioner	6
Tillsyn 2014-2015	7
Urval	7
Tillsynsbesök och uppföljning	7
Tillsyn 2014	9
Tillsyn 2015	10
Summering av resultat Tillsyn 2014 - 2015	11
Uppföljning av anmärkningar	12
Utvärdering samt vidare tillsyn	12

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

Bakgrund

Ett av hälsoskyddsavdelningens åtaganden är att minska risken för människors hälsa och miljön genom att utöva tillsyn. Riktad tillsyn mot detaljister som säljer kosmetiska produkter drivs på enheten Närmiljö. Tillsynen riktar sig mot olika slags verksamheter i Stockholms stad där produkter av detta slag kan förekomma.

Miljöförvaltningen har tidigare bedrivit projekt riktade mot detaljister i Stockholms Stad som säljer kosmetiska produkter. Under de flesta tidigare projekt under 2000- talet har produkter med otillåtet innehåll påträffats och därutöver ett större antal mer eller mindre allvarliga märkningsbrister.

Mål och avgränsningar

MÅLSÄTTNING

Målet med tillsynen av kosmetiska produkter är att förebygga skador, allergier och sjukdom genom att höja kunskapsnivån hos företagen och få dem att följa gällande regler för märkning och innehåll för kosmetiska produkter.

Kosmetiska produkter säljs idag i många olika typer av butiker såsom apotek, parfymier, varuhus, livsmedelsbutiker och leksaksaffärer. Kunskapsnivån hos verksamhetsutövarna varierar. Inom större butikskedjor och hos större distributörer som specialiserar sig på kosmetik är kunskapsnivån i regel högre, medan det bland fristående handlare är högre risk att reglerna inte följs. Det finns dessutom en marknad för direktimporterade produkter med otillåtna ämnen såsom det hudblekande ämnet hydroquinone.

För åren 2014-2015 var målet att kontrollera kosmetiska produkter hos framför allt fristående handlare och butiker som inte har kosmetiska produkter som sin huvudinriktning. Under 2014 ingick i årsmålet att delta i Läkemedelsverkets nationella tillsynsprojekt om hårfärger. Under 2015 var ett av målet att kontrollera kosmetiska produkter riktade till barn såsom barnsmink och temporära tatueringar.

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

AVGRÄNSNING

Med kosmetiska produkter avses ämnen eller beredningar som är avsedda att appliceras på människokroppens yttre delar eller tänder i huvudsakligt syfte att rengöra, förändra utseende eller korrigera kroppslukt. Det är produktens avsedda användning och appliceringsställe som i första hand avgör om produkten kan räknas som en kosmetisk produkt eller inte. Vad produkten innehåller kan också ha betydelse för om produkten betraktas som en kosmetisk produkt.

Några exempel på produkter som räknas som kosmetiska produkter är tvål, schampo, hudkräm, smink, hårfärgningsprodukter, badbomber, temporära tatueringar, hårvax, munvatten, tandkräm och deodoranter m.m.

Medicinska påståenden får inte göras i marknadsföringen av kosmetiska produkter. Det är t.ex. inte tillåtet att marknadsföra produkter med påståenden om att de lindrar muskelsmärk eller att de har effekt, att de är speciellt lämpliga mot eksem, psoriasis eller andra hudsjukdomar eller att de behandlar eller botar acne. Förekommer sådan marknadsföring innebär det att produkterna är avsedda att användas som läkemedel och de omfattas därmed av läkemedelslagen (2015:315) istället för reglerna om kosmetiska produkter.

Lagstiftning och tillsynsansvar

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1223/2009 av den 30 november 2009 om kosmetiska produkter är direkt tillämplig i alla medlemsstater. I Sverige gäller härutöver nationell lagstiftning, bland annat förordning (2013:413) om kosmetiska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2013:10) om kosmetiska produkter. Dessutom omfattas kosmetiska produkter av reglerna i miljöbalken (1998:808).

I EG-förordningen finns en förteckning över ämnen som är förbjudna att använda i kosmetiska produkter och ämnen som endast får förekomma i begränsad utsträckning.

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

MILJÖBALKEN

De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken, framförallt kunskapskravet, utbytesprincipen och försiktighetsprincipen gäller vid hantering av kosmetiska produkter. Vidare gäller

reglerna om verksamhetsutövares egenkontrollansvar. Detta innebär att varje verksamhetsutövare ansvarar för att skaffa sig tillräckliga kunskaper om sin verksamhets miljö- och hälsopåverkan och agera för att minska den, t.ex. genom att säkerställa att produkter innehållande otillåtna ämnen inte saluförs.

Definitionen av kemisk produkt enligt 14 kap 2 § miljöbalken är ”ett kemiskt ämne eller en blandning av kemiska ämnen som inte är en vara”. Kosmetiska produkter utgör en kemisk produkt enligt definitionen i 14 kap 2 § miljöbalken. Detta beror på att kemiska produkter är en beredning av kemiska ämnen. Av 14 kap 1 § miljöbalken följer därmed att 14 kap miljöbalken är tillämpligt på kosmetiska produkter.

TILLSYNSANSVAR

Den kommunala nämnden har tillsynsansvar för kosmetiska produkter tillsammans med Läkemedelsverket.

Av 2 kap 32 § miljötillsynsförordningen (2011:13) framgår att den kommunala nämnden har tillsyn över hanteringen av kemiska produkter enligt 14 kap miljöbalken. Av 2 kap 23 § samma förordning framgår att Läkemedelsverket har ansvaret för den operativa tillsynen över tillverkare och andra primärleverantörer av kosmetiska produkter. Den kommunala nämnden har följaktligen ansvaret för den övriga operativa tillsynen av kosmetiska produkter.

MÄRKNINGSREGLER

Bestämmelser om märkning av kosmetiska produkter återfinns i artiklarna 19 och 20 i EG-förordning 1223/2009 om kosmetiska produkter, 4 § i förordning (2013:413) om kosmetiska produkter och 2 § Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2013:10) om kosmetiska produkter.

Märkningen ska som huvudregel anges på både behållare (burk/flaska/tub) och ytterförpackning. Märkningen ska vara outplånlig och lättläst. Den ska göras med väl synlig skrift. Märkningen ska som grundregel innehålla följande uppgifter:

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

- Namn och adress på ansvarig person, dvs. företag inom EU/EES som ansvarar för produktsäkerheten.

- Om produkten är importerad från utanför EU/EES ska ursprungsland anges
- Innehållsförteckning (i fallande viktskala)
- Mängd (vikt eller volym)
- Hållbarhetsdatum
- Tillverkningspartiets batch/referens- nummer
- Användningsområde - ska anges på svenska om det inte tydligt framgår av produktens presentation.
- Varningstexter/försiktighetsåtgärder vid användning - ska anges på svenska om sådana fraser förekommer på andra språk eller om produkten innehåller ämnen som kräver särskild märkning, exempelvis oxidationsfärgämnen i hårfärger.

Uppgifter om mängd, hållbarhet, försiktighetsåtgärder vid användning (varningstexter), produktens funktion ska i förekommande fall vara märkta på svenska. Vissa produkter måste ha varningstexter på svenska om de innehåller ämnen som endast får användas i begränsad skala, t.ex. hårpermanent.

STRAFFSANKTIONER

I 29 kap 3, 5 och 9 §§ miljöbalken finns straffsanktionsregler med påföljd böter eller fängelse i upp till två år för den som säljer kosmetiska produkter som innehåller otillåtna ämnen eller som i märkningen saknar uppgifter om namn, firma och adress för den ansvariga personen, tillverkningspartiets nummer (eller referens) samt innehållsförteckning.

Sedan den 1 september 2014 medför överträdelser av vissa andra av reglerna för kosmetiska produkter påförande av miljöstraffsavgift. Det innebär att den som säljer kosmetiska produkter som saknar svensk märkning enligt 4 § förordningen (2013:413) om kosmetiska produkter kan bli skyldig att betala en miljöstraffsavgift på mellan 2000 och 10 000 kr beroende på typ av överträdelse. De nya reglerna finns i 7 kap 15 och 16 §§ i förordningen (2012:259) om miljöstraffsavgifter.

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

Det är olika typer av överträdelser som kan leda till straffsanktion enligt 29 kap miljöbalken respektive miljöstraffsavgift enligt 30 kap miljöbalken eftersom det skulle strida mot förbudet mot dubbel bestraffning om samma

överträdelse skulle kunna medföra både straffsanktion och miljöstraffsavgift.

Tillsyn 2014-2015

URVAL

Urvalet har skett både riktat och slumpvis. De verksamhetsutövare som under tidigare kampanjer sålt produkter med otillåtet innehåll har selekterats ut. De övriga verksamheterna har valts ut slumpvis. Dock har en spridning mellan olika butikskategorier respektive geografiskt läge inom kommunen varit önskvärd. De olika butikskategorierna har varit fristående handlare, frisörsalonger, hälsokostbutiker, lågprisbutiker, livsmedelsbutiker samt butiker med kosmetiska produkter riktade till barn.

Under 2014 deltog miljöförvaltningen i Läke-medelsverkets nationella tillsynsprojekt gällande hårfärger, enligt vilket ett större antal kommuner skulle besöka minst fem verksamheter och göra särskild kontroll av mellan tre och fem hårfärgningsprodukter. Under 2015 har särskilt fokus legat på tillsyn av kosmetiska produkter riktade till barn. Läke-medelsverket kommer under 2016 att genomföra ett nationellt tillsynsprojekt för kosmetiska produkter riktade till barn och Stockholms kommun har för ändamålet fått göra den här tillsynen under år 2015 som ett pilotprojekt.

Inför den årliga tillsynen har förekomsten av ett antal otillåtna ämnen särskilt kontrollerats vid granskning av produkters innehållsförteckning. Dessa har valts ut i samråd med Läke-medelsverket. Under 2014 avsåg kontrollen förekomst av ämnena HC Yellow No. 5, Basic Blue 7, o-aminophenol och o-aminophenol sulfat i hårfärger. Under 2015 kontrollerades särskilt produkters innehållsförteckning med avseende på grenade isoparabener och parabener med lång kolkedja.

TILLSYNSBESÖK OCH UPPFÖLJNING

Innan inspektionerna genomfördes delades ett informationsbrev ut till verksamheten där verksamhetsutövaren upplystes om att dennes verksamhet kunde komma att bli föremål för en inspektion. I informationsbrevet fanns tydlig information om gällande

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

lagstiftning och tips om var man kan söka aktuell lagstiftning. Verksamhetsutövaren informerades även om kostnaden för nämndens tillsyn. Verksamhetsutövaren gavs möjlighet att boka tid för inspektion, vilket dock endast en mindre andel nyttjade. I de flesta fall skedde därför inspektionerna oanmälda.

I informationsbrevet som skickades ut 2014 framgick tydligt vilka ämnen som miljöförvaltningen speciellt skulle komma att titta efter, d.v.s. HC Yellow No. 5, Basic Blue 7, o-aminophenol och o-aminophenol sulfat i hårfärger. I informationsbrevet som skickades ut 2015 lämnades särskild information om de nya reglerna om miljöstraffavgifter kopplat till märkningsbrister för kosmetiska produkter.

Inspektionerna genomfördes främst dagtid på grund av att hotfulla situationer kan uppstå. Produkterna kontrollerades med avseende på innehåll och märkning. Kontrollen av sortimentet skedde genom stickprov. Eftersom inspektörerna lärde sig känna igen produkter eller varumärken med otillåtet innehåll och/eller felaktig märkning uppmärksammades dessa dock särskilt vid inspektionerna. Efter att produkter på hyllor, bakom disk och i vissa fall även lager kontrollerats informerades butikspersonalen på plats om produkternas anmärkningar. Dessutom kontaktades verksamhetsutövaren skriftligen. Verksamhetsutövare som sålde produkter med anmärkningar erhöll en inspektionsrapport med en uppmaning om att rätta till bristerna och redovisa vidtagna eller planerade åtgärder till miljöförvaltningen. Den vidare handläggningen i ärendena kunde därefter skilja sig åt beroende på allvarlighet i anmärkningar och verksamhetsutövarnas återkoppling och trovärdighet.

Större andelen av de butiker som sålde produkter med otillåtet innehåll eller med andra allvarliga anmärkningar har fått beslut om saluförbud och/ eller förelagts att vidta åtgärder för att åtgärda anmärkningarna.

Till allvarliga anmärkningar räknas i det här sammanhanget:

- produkter med otillåtet innehåll
- produkter med passerat hållbarhetsdatum
- produkter som saknar ansvarig person (det företag inom EU/EES som tillverkar eller för in en kosmetisk

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

produkt till EU/EES och som ansvarar för produktsäkerheten)

- produkter som helt saknar eller har ofullständig eller bristfällig innehållsförteckning
- produkter som saknar de särskilda formuleringar (varningstexter) på svenska som krävs på grund av att de innehåller s.k. begränsade ämnen, exempelvis oxidationsfärgämnen i hårfärgningsprodukter

De verksamhetsutövare som sålt produkter med otillåtet innehåll eller med andra allvarliga anmärkningar besöktes som regel en andra gång. Detta för att säkerställa att produkterna tagits bort ur sortimentet, alternativt att bristerna rättats till.

TILLSYN 2014

Tillsynen på kosmetiska produkter var 2014 inriktad på fristående handlare och butiker som inte har kosmetiska produkter som sin huvudinriktning. Miljöförvaltningen hade i samband med Läkemedelsverkets nationella tillsynsprojekt extra fokus på kontroll av hårfärger, dock kontrollerades även ett urval av övriga sortimentet av kosmetiska produkter.

Under 2014 inspekterade miljöförvaltningen 32 återförsäljare av kosmetiska produkter. Mer än hälften av dessa, 20 stycken, var fristående handlare. Dessutom inspekterades sju frisörer. Övriga verksamheter som besöktes var hälsokostbutiker, lågprisbutiker, klädaffärer och livsmedelsbutiker.

Av 32 besökta verksamheter hade 27 stycken (84 procent) allvarliga anmärkningar (inkluderar även förekomst av otillåtna ämnen), 4 stycken (13 procent) mindre märkningsbrister och 1 stycken (3 procent) var utan anmärkningar.

Vanligaste anmärkningen var att varningstexter på svenska saknades i märkningen, vilket krävs om varningar förekommer på andra språk eller om produkten innehåller begränsade ämnen som kräver varningstexter. 30 verksamheter hade åtminstone någon produkt med den anmärkningen. Andra vanligt förekommande märkningsbrister var att det saknades uppgift om ansvarig person, att hållbarhetsmärkning saknades eller att det fanns brister i innehållsförteckningen (som ska inkludera samtliga beståndsdelar i fallande viktskala). Ett

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

flertal produkter som helt saknade innehållsförteckning återfanns under inspektionerna.

15 verksamheter sålde kosmetiska produkter med otillåtet innehåll, däribland o-aminofenol, pyrogallol och blyacetat. Dessa verksamheter hade oftast flera olika typer av produkter med otillåtna ämnen i sitt sortiment.

Verksamhetsutövarna uppmanades både muntligen (vid inspektionstillfället) och skriftligen (via den efterföljande inspektionsrapporten) att redovisa hur de avser åtgärda bristerna. Som resultat av detta har flera verksamhetsutövare frivilligt och på eget initiativ lämnat återkoppling om att rättelse skett och/eller redovisat en strategi för hur de ska hantera märkningsbristerna. Flera verksamhetsutövare har på frivillig väg plockat bort de produkter som innehåller otillåtna ämnen eller helt saknar uppgifter om innehåll.

TILLSYN 2015

Under våren 2015 inspekterade miljöförvaltningen 49 återförsäljare av kosmetiska produkter. Dessutom gjordes 17 uppföljande inspektioner av verksamheter som hösten 2014 sålt kosmetiska produkter med otillåtet innehåll och/eller med andra allvarliga anmärkningar. Totalt besöktes således 66 verksamheter under året. Därutöver gjordes under hösten 2015 uppföljande besök hos nio verksamheter som under våren 2015 haft allvarliga brister vad gäller märkning och innehåll.

Tillsynen under 2015 hade, efter samråd med Läke-medelsverket, ett särskilt fokus på kosmetiska produkter riktade till barn. Därför besöktes flertalet av de leksaksbutiker som finns inom Stockholms stad samt ett antal presentbutiker och livsmedelsbutiker med ett sortiment av kosmetiska produkter riktade till barn. Totalt 24 verksamheter med ett sådant sortiment besöktes. Miljöförvaltningen gjorde därutöver inspektioner hos fristående handlare, frisörer och hälsokostbutiker.

Av de totalt 66 verksamheter som besöktes under 2015 (vilket även inkluderar uppföljande besök hos de verksamheter som hade allvarliga anmärkningar 2014) sålde sex stycken (9 procent) kosmetiska produkter med otillåtet innehåll. Dessa verksamheter hade oftast ett flertal produkter med otillåtna ämnen i sitt sortiment. Ytterligare tio verksamheter sålde

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

kosmetiska produkter med ämnet isobutylparaben, ett ämne som fortfarande var tillåtet vid inspektionstillfällena men som förbjöds den 31 juli 2015.

Bland besökta verksamheter hade 51 stycken (77 procent) allvarliga anmärkningar (inkluderar även förekomst av otillåtna ämnen), 9 stycken (14 procent) mindre märkningsbrister och 6 stycken (9 procent) var utan anmärkningar.

Samtliga butiker som sålde kosmetiska produkter riktade till barn hade anmärkningar. Vanliga anmärkningar var att varningstexter som förekom på andra språk inte var översatta till svenska, att uppgifter om ansvarig person saknades eller att ingrediensförteckningen var ofullständig eller saknades helt. En typ av produkt som generellt var felmärkt gällde temporära tatueringar, som ofta saknade innehållsförteckning och/eller uppgift om ansvarig person.

Under året har 42 verksamhetsutövare som sålt produkter med allvarliga brister, såsom innehåll av otillåtna ämnen, passerat hållbarhetsdatum, avsaknad av uppgift om ansvarig person eller innehållsförteckning, fått beslut om saluförbud. Verksamhetsutövarna har i beslutet även förelagts att vidta åtgärder för att rätta till anmärkningarna. Ingen av butikerna har överklagat sitt beslut. Däremot har Revlon (tillverkare) överklagat ett föreläggande som berör en av Revlons produktserier. Tre verksamhetsutövare har fått beslut som enbart inbegripit föreläggande om att rätta till märkningsbrister.

Nio verksamhetsutövare har under året fått beslut om miljöstraffavgift för att de salufört kosmetiska produkter som saknar föreskriven information, såsom varningstexter, på svenska.

SUMMERING AV RESULTAT TILLSYN 2014 - 2015

Under åren 2014- 2015 har miljöförvaltningen inspekterat 81 verksamheter. 20 stycken av dessa (25 procent) sålde produkter med otillåtet innehåll, 19 av dessa verksamheter var fristående handlare eller enskilda frisörer.

63 verksamheter (78 procent) sålde kosmetiska produkter med allvarliga anmärkningar (inkluderar även förekomst av

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

otillåtna ämnen). 12 verksamheter (15 procent) hade mindre anmärkningar och 6 verksamheter (7 procent) var helt utan anmärkningar.

De otillåtna ämnen som återfunnits under tillsynen har varit: o-aminofenol, blyacetat, pyrogallol, 2-nitro-p-fenylendiamin, metyldibromo glutaronitril (förbjudet som konserveringsmedel i kosmetiska produkter), östrogenhormon, vitamin D2 och vitamin D3, hydrokinon, bariumperoxid, nonylfenoletoxilat (nonoxynol-4 och nonoxynol-9), PABA (4-aminobensoesyra), clobetasol propionate samt färgämnen som är otillåtna i hårfärgningsprodukter; CI 26100 (Solvent Red 23), CI 61565 (Solvent Green 3), CI 44045 (Basic Blue 26), CI 42510 (Basic Violet 14) och CI 10020 (Acid Green 1). Ovanstående ämnen är i regel hälsoskadliga, vanligast är att de är allergiframkallande, men de kan även vara miljötoxiska.

Ett flertal av de verksamheter, totalt 45 stycken, som sålt kosmetiska produkter med allvarliga anmärkningar har fått beslut om saluförbud och/eller förelagts att vidta åtgärder för att rätta till bristerna. Nio verksamheter som sålt kosmetiska produkter som saknar föreskriven information på svenska har fått beslut om miljöstraffavgift.

UPPFÖLJNING AV ANMÄRKNINGAR

Hittills har 26 verksamheter som sålt produkter med otillåtna ämnen och/eller med allvarliga anmärkningar fått uppföljande besök. Om produkter med otillåtet innehåll på nytt påträffats har verksamheterna som regel på nytt fått beslut om saluförbud. Av 17 verksamheter som sålt produkter med otillåtna ämnen år 2014 hade 12 stycken (71 procent) ännu produkter med otillåtna ämnen i sitt sortiment. I de flesta fall rörde det sig dock om nyfunna produkter, oftast var de produkter som verksamheterna fått saluförbud på bortplockade från sortimentet.

Miljöförvaltningen har rapporterat resultatet från 2014-2015 års tillsyn över kosmetiska produkter till Läkemedelsverket för vidare bedömning och handläggning.

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

UTVÄRDERING SAMT VIDARE TILLSYN

Tillsynen 2014 – 2015 har visat att kunskapsnivån hos verksamhetsutövarna varierar. Större butikskedjor har ofta kvalitetsansvariga som säkerställer en högre kunskapsnivå,

medan kunskaperna om aktuell lagstiftning ofta är sämre hos mindre verksamheter.

En generell brist hos många av de verksamhetsutövare som besökts är avsaknaden av kunskap och intresse rörande aktuell lagstiftning. Det är vanligt att de helt saknar kännedom om att dessa produkter omges av en speciell lagstiftning. Många upplever även lagstiftningen som mycket svårtolkad och avancerad vilket medför att de helt enkelt struntar i att sätta sig in i området.

En av anledningarna till att otillåtna ämnen hittas ute hos bland annat fristående handlare, enskilda frisörer och lågprisbutiker kan vara att de har låg omsättning på sina produkter. Detta kan medföra att ämnen som tidigare var tillåtna i produkterna hunnit bli otillåtna när produkterna väl hamnar ute på butikshyllorna. Det kan också röra sig om s.k. restpartier. Restpartier säljs och köps upp av olika verksamhetsutövare och kan under perioder bli stående på lager innan de återförs till butiker igen.

Det hudblekande och otillåtna ämnet hydrokinon, som vid tidigare tillsynsprojekt återfunnits hos ett flertal fristående handlare, hittades endast vid en enda verksamhet den här tillsynsomgången. Detta skulle kunna tyda på att ämnet är på väg bort från den breda marknaden. Det har emellertid framförts från verksamhetsutövare att produkter innehållande hydrokinon i stället saluförs i privatpersoners hem, s.k. hemmabutiker.

Flertalet av de kosmetiska produkter som haft otillåtet innehåll är inköpta från Europeiska grossistföretag. Eftersom kosmetikalagstiftningen i huvudsak är gemensam inom EU har miljöförvaltningen frågat Läkemedelsverket om möjligheter att gå vidare med detta. Läkemedelsverket har därefter utfärdat så kallade RAPEX- anmälningar (rapid exchange of information system) till EU- kommissionen för att på så sätt uppnå rättelse hos grossistföretagen i Europa.

Som en konsekvens av tillsynen 2014 - 2015 har nio fristående handlare bildat en branschorganisation i syfte att hjälpa varandra att märka upp sina produkter på ett korrekt sätt samt att tillsammans få bort produkter med otillåtet innehåll. På branschorganisationens förfrågan har miljöförvaltningen i maj

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

2015 hållit ett informationsmöte och delat ut informationsmaterial gällande regelverket för kosmetiska produkter.

Den tillsyn som bedrivits har fått genomslag nationellt genom att ett stort antal produkter med anmärkningar, såväl i större butikskedjor som hos mindre verksamheter, har märkts om så att de uppfyller lagstiftningens krav alternativt tagits bort från marknaden. För de fristående handlarna är det troligtvis Läke medelsverkets RAPEX- anmälningar som får störst effekt för hälso- och miljönyttan på lång sikt eftersom detta kan få genomslag såväl nationellt som inom EU.

Som ett led i att öka verksamhetsutövarnas kunskaper när det gäller regelverket för kosmetiska produkter höll kemikaliecentrum vid miljöförvaltningen i ett frukostseminarium i november 2015, till vilket tillsynade verksamhetsägare med personal bjöds in. Seminariet blev mycket uppskattat och de inbjudna efterfrågade fler liknande träffar.

Förvaltningen bedömer att fortsatt tillsyn inom området är viktig, både hos större aktörer och mindre verksamheter. Förvaltningen ser även ett behov av fler informationsinsatser för att förbättra verksamhetsutövarnas kunskap om regelverket.

Slut

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen